

Edebiyat bahçesinden bir meyve...

QIZLI ÇEKMECE

Polisiye Hikâyeler

Hazırlayan: Yasin ÖZKAN

İÇİNDEKİLER

<i>Takdim</i>	9
Gizli Çekmece.....	13
Boyacı.....	43
Kırmızı İpek Fular.....	87
Boş Ev.....	121

TAKDİM

Polisiye romanın ilk örneği, Amerikalı yazar Edgar Allan Poe tarafından 1841 yılında yazılan *The Murders in the Rue Morgue (Morgue Sokağı Cinayetleri)* kitabıdır. Yazar aynı zamanda bu türün özelliklerini belirleyen kişi olarak biliniyor. Bu tür içerisinde Fyodor Dostoyevsky'nin 1866'da yazdığı meşhur eseri *Crime and Punishment (Suç ve Ceza)* da zikredilebilir.

Kökene Poe'ya dayandırılrsa da polisiye romanların yaygınlaşıp kabul görmesinde en etkili isim, şüphesiz 1887'de ilk eserini kaleme alan Arthur Conan Doyle ve onun kurguladığı dedektif Sherlock Holmes'tür. Onun keskin gözlem gücü ve her an açıkta tuttuğu duyuları sayesinde içinden çıkılmaz gibi görünen olayları bile çözüme kavuşturma kabiliyeti, kurnazlığı ve zekâsı, kendinden sonraki birçok yazara ilham kaynağı olmuştur. Bunlardan bazıları: Maurice Leblanc'ın Arsen Lüpen'i, Ebu's-Süreyya Sami'nin Amanvermez Avni'sidir. Yalnız, bu kahramanların ortak bir özelliği vardı ki o da bu şahısların emniyet teşkilatının üyesi olmayıp daha çok şahsi özellikleriyle ön plana çıkmalarıdır.

Polisiyenin daha sonraki yıllarda en tanınmış temsilcisi ise muhakkak Agatha Christie'dir. *Murder on the Orient Express (Dođu Ekspresinde Cinayet)*, dönemin ve yazarın en önemli eserlerindedir. Bu döneme polisiyenin Altın Çağı denmektedir.

Türk edebiyatının ilk polisiye romanı 1884 yılında Ahmet Mithat Efendi tarafından kaleme alınan *Esrâr-ı Cinâyât* isimli eserdir. İlk yerli polisiye olarak kabul gören bu eser, Tercüman-ı Hakikat gazetesinde tefrika edilmiştir. Daha sonra kitap halinde basılmıştır.

1908’de İkinci Meşrutiyet’in ilanından sonra edebiyatımızda çeviri polisiye konusunda adeta bir patlama yaşanmıştır. Arthur Conan Doyle, Murrice Leblanc gibi meşhur polisiye yazarlarının eserleri bir-iki yılda dilimize çevrilmiştir. Bu çeviriler kısa zamanda büyük ilgi görmüştür.

Halkın bu konudaki ilgisine şahit olan Ebu’s-Süreyya Sami işte tam bu sırada ortaya çıkmış, Amanvermez Avni isimli eseri kaleme almıştır. Bu vakte kadar yabancı dedektiflerin maceralarını okuyanlar, yerli bir polis hafiyesiyle tanışmıştır. Yazarın eseri, polisiye meraklıları tarafından ilgi görmüş ve Amanvermez Avni, herkes tarafından tanınan bir karakter olmuştur.

Yerli polisiyemizin en tanınan ve başarılı örneklerini ise şüphesiz Peyami Safa vermiştir. Server Bedi müstearıyla kaleme aldığı Cingöz Recai serisi, yazarın en çok okunan kitapları arasındadır. Cingöz Recai serisi Arsen Lüpen tiplemesinin yerli hale bürünmüşü olması hasebiyle halk tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Bunun yanında müstear isimle polisiye hikâye kaleme alanlardan biri de Fahrettin Sertelli’dir.

Polisiye romanlarda sürükleyici anlatımın yanında “kusursuz cinayet yoktur” anlayışı hâkimdir. İşlenen hiçbir suçun cezasız kalmayacağına dikkat çekilir. Bu yönüyle polisyeler, insanlar arasında adaletin önemini savunmakta ve adalet duygusunun kuvvetlenmesinde mühim rol oynamaktadırlar. Her suçun arkasında muhakkak bir delil bıraktığına dikkat çekilerek suçtan uzak

durulmasına vurgu yapılmaktadır. Hikâyeler, arka planda okuru toplum düzenine uymaya özendirilmektedir. Tür bu yönüyle, suçlunun muhakkak cezasını çektiği, haklı olana hakkının verildiği tarzda anlatımlarla, düzen aracı olarak görülmüştür.

Eseri yayına hazırlarken birçok yerli ve yabancı polisiye hikâyeler arasından Nat Pinkerton'un Gizli Çekmece, Ebu's-Süreyya Samî'nin Boyacı, Maurice Leblanc'ın Kırmızı İpek Fular, Arthur Conan Doyle'un Boş Ev hikâyelerini seçtik. Polisiye denince akla ilk gelen isimlerin dikkat çeken hikâyelerini bir araya topladık. Seçtiğimiz hikâyeleri Osmanlı devrindeki çevirilerinden bizzat günümüz diline sadeleştirerek okurların istifadesine sunduk.

Eseri okurken kendinizi bazen uçurumun kenarında, bazen içinden çıkılmaz bir soruşturmada, bazen gizli bir mahzende, bazen de denizde suçlu kovalarken bulabilirsiniz. Eserde, meşhur dedektiflerin olayları açıklığa kavuştururkenki kıvrak zekâlarına hayran kalacak, kitabı elinizden bırakmak istemeyeceksiniz.

Yasin ÖZKAN

Gizli Çekmece

Nat Pinkerton

(Çev.: Avanzade Mehmed Süleyman)

